

UČEBNICE PÁTRACÍ TAKTIKY

==
NAPŠAL

RUDOLF KOŠŤÁK

MAJOR ČETNICTVA

==

*Schváleno výnosem ministerstva vnitra
ze dne 1. prosince 1934 čís. 69.475/1934-13
jako učební pomůcka pro četnictvo*

1935

TISKEM STÁTNÍ TISKÁRNY V PRAZE

Zákonem ze dne 14. července 1927, čís. 117 Sb. zák. a nař., jest rozuměti pod pojmem „cikán“ nejen osobu, náležející k cikánskému plemeni, nýbrž i tu osobu, která žije po způsobu cikánů. Pojem „žije po způsobu cikánském“ je velmi široký a proto hned po vydání, resp. při provádění cikánského zákona objevily se mnohé nesrovnalosti, takže centrální úřady byly nuceny vydati pokyny o tom, které kočovné osoby nesmějí býti považovány za cikány. „Po způsobu cikánském“ žije ten, kdo se potuluje v tlupách od místa k místu, bydlí v přírodě (třeba ve vozech) a živí se žebrotou, krádežemi nebo jinými trestnými činy, bez ohledu na to, zda provozuje nějakou živnost čili nic, ježto tato živnost jest jen rouškou. Za „cikány“ by měli býti pokládáni i tak zv. bačkoráři, papučáři, brusiči, ba i potulní kejkliři. Jak je však známo, jsou zvláštním nařízením vyňaty všechny tlupy, které, třeba že se potulují od místa k místu, mají řádné živnostenské oprávnění a platí daně. Brusiči, majitelé houpaček, střelnic, kolotočů, cirkusů a jiných podobných atrakcí nejsou tedy cikány.

Cikáni žijí v tlupách. Tlupa prochází krajinou od místa k místu, vyhýbajíc se zpravidla vesnicím a městům (nemá-li vozů). Je zajímavé, že jedna a táž tlupa se pohybuje vždy jen v určitých krajinách a jen velmi zřídka zabloudí do jiné krajiny. „Své“ kraje znají velmi podrobně. Zpravidla táhnou vždy po stejných cestách. Táboří blíže obydlených míst, domů, poblíže vody a to na místech, kde by nebyli hned viděni. Proto nejraději táboří v lesích. V krajích bezlesých se s nimi zřídka setkáváme a když, tedy jen jsou-li „na tahu“.

Rodina se drží pohromadě. V tlupě najdeme od praděda až po pravnuka všechny členy rodiny. Jen když se dcera „vyvdá“, nebo když některý člen rodiny je vypuzen, anebo když dospělý cikán si založil novou tlupu, odtrhne se od „svých“. Náčelníkem tlupy je nejstarší člen — třeba žena —, jemuž druzí prokazují neobmezenou úctu. Viděl jsem, jak mladý cikán nesl na zádech starou cikánku, náčelnici tlupy, mnoho kilometrů, aniž by dal najevo sebemenší nechuť.

Cikáni se živí krádežemi, podvody, žebrotou, polním a lesním pychem.

Tak zvané „řádné zaměstnání“ je buď jen sezonní — na př. česání chmele, dobývání řepy a pod. — anebo je jen rouškou, aby byl maskován přístup do obydlí vesničanů. V cikánské tlupě krade každý; muž, žena i dítě a to podle svých schopností. Většinou kradou poživatiny, dobytek, drůbež, peřiny, šaty, peníze a skvosty. Ženy kradou drůbež, potraviny v obchodech, hádají z ruky a z karet, podvádějí při vyměňování peněz (hledají peníze s andělíčkem), prodávají amulety a talismany, čarují (do své kapsy), prodávají různé kouzelné masti, nápoje a co kdo žádá. Dospělí muži páchají krádeže vloupáním. Cikán je velmi vytrvalý v chůzi a v běhu. Dovede za jednu noc odejítí z tábora do vesnice vzdálené mnoho kilometrů, tam provéstí krádež a do rána se vrátit. V místě, kde táboří, větší krádeže

zpravidla nepáchají; zato však místo vyšpichují, odejdou do jiné krajiny, v noci se vrátí a vloupají se.

Je skutečně zajímavé, že cikáni páchají velmi málo loupeží. Je to v povaze cikána. Cikán je v podstatě zbabělec; k odporu násilím vůči orgánu se zřídky kdy postaví; křičí, běduje, hrozí, nadává, ale nakonec poslechne. Vůči civilním osobám jest ovšem drzý a sáhne někdy i k násilí. Nevím, je-li pravdivou tato charakteristika cikánů, kterou jsem slyšel od starého zkušeného četníka: Přejde-li četník do cikánského tábora, ví každý cikán, že kdyby se všichni vrhli na četníka, že ho přemohou; ale každý cikán také ví, že četník vystřelí nebo bodne; ale neví, koho zastřelí a bojí se, že to bude právě on; proč by se tedy obětoval? Dojde-li k zápasu mezi jednotlivými tlupami, je cikán nemilosrdný; zabije třeba i malé dítě nebo bezbrannou stařenu.

Cikán se může podle potřeby vykáhati dokumenty, na př. křestním listem. Takových dokumentů má cikán často několik a každý zní třeba na jiné jméno. Opatřuje si je snadno při křtu; nemluvně se dá prostě pokřtít několikrát za sebou na různých furách, na různá jména a s různými rodiči.

Dnešní cikánská evidence znemožnila ovšem tyto zlořády, ale ještě ne úplně.

Význačným rysem cikána je lhaní. Neví, kdy a kde se narodil, uvádí jiné rodiče a sourozence, jiné jméno; neví zkrátka nic a co řekne, je lež. Svého otce vydává cikánka jednou za bratra, jindy za manžela, syna jednou za bratra, jindy za bratrance atd.

Sňatek po našem způsobu uzavírají cikáni zřídky, ač jsou ponejvíce katolického náboženství. Sňatek jest uzavřen, když se žena muži oddá. Žijí tedy ponejvíce v konkubinátě.

Krvesmilstvo a smilstvo s příbuznými je mezi cikány dosti častým zjevem, ale nedokazatelným.

Cikáni se zdržují výhradně na venkově, poněvadž tam spíše naleznou příležitost ke krádežím; přístup do domů je snadnější a obyvatelé nejsou často doma.

Třeba že cikán rád se potuluje, není tím řečeno, že by neměl někde své trvalé bydliště. Zvláště na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, ale také v historických zemích jsou vesnice nebo tábory, kde cikáni mají své domy a kam se na zimu uchylují. Že mnohá cikánská rodina má trvalé zaměstnání, je konečně také známo. Ale nomádská krev se v cikánu nikdy nezapře.

V „Pokynech pro pátrací službu“*) je výslovně uvedeno:

K zabezpečení zdárného výsledku při potírání cikánského zla byla pořízena přesná evidence veškerých cikánů, jež obsahuje jména cikánů, přezdívkou, stav, zaměstnání, rodná data, příslušnost, jména a stav příbuzenstva, náležitost k určitým tlupám, jejich tresty a pověst, zatykače na ně vydané a výměry vyhostovací, okruh, v němž se jednotlivé tlupy zdržují a pohybují, a konečně přesný popis každého cikána, jeho zvláštní znamení a otisky prstů. Tato evidence byla umožněna zákonem ze dne 14. července 1927, čís. 117 Sb. zák. a nař.

Ústřednou pro tuto zpravodajskou službu jest ústřední četnické pátrací oddělení v Praze.

Každá četnická stanice je povinna podávati pátracím stanicím zprávy:

1. Jména a veškerá dříve uvedená data všech v obvodu jejím se objevivších cikánských rodin a jejich členů.
2. Směr, odkud cikánské rodiny neb jednotliví členové přišli a kam odešli, případně kde se usadili.
3. Zjištěné závady a jiné *trestné činy* příslušníků tlup.
4. Průkazní listiny (číslo, datum, úřad, který je vyhotovil).
5. Majetek (vozy, koně a jiná zvířata, peněžní hotovost a zvláště významné předměty).
6. Jaká opatření byla učiněna s dopadenými cikány.
7. Nebyla-li učiněna žádná opatření, nutno uvést příčinu, proč bylo od nich upuštěno.
8. Dodatečně zjištěné trestné činy (krádeže atd.).

K hlášení používá se tiskopisů podle zvláštního připojeného vzoru a to pro členy starší 14 let. Členové cikánských tlup mladší 14 let musí býti sice také daktyloskopováni, uvedené zprávy o nich netřeba však zasílati.

Na základě zpráv a daktyloskopických karet podává ústřední četnické pátrací oddělení četnickým stanicím a úřadům vysvětlení o totožnosti, příslušnosti, trestech, trestných činech a přítomnosti cikánských tlup i jednotlivých cikánů.

Zadá-li cikán o nějaké, ať jakékoliv listiny, buďtež, nemá-li cikánskou legitimaci, zaslány otisky prstů ústřednímu četnickému pátracímu oddělení. Dříve však musí býti vyšetřena jeho totožnost a jeho předběžný život. Na průkazní listinu cikánů připojí úřad otisk pravého ukazováčku, chybí-li tento, nejbližšího prstu, čímž se bezpečnostním orgánům značně ulehčí kontrola o totožnosti.

Kontrola cikánské tlupy.

1. Cikánům budiž zamezeno provozovati neoprávněně živnosti, žebrati a páchatí trestné činy. Nebudiž trpěno, aby tábořili na místech, kde působí škodu.

2. Každý cikán starší 14 let musí předložiti cikánskou legitimaci. Osobní popis tam uvedený porovnáme s legitimovavším se cikánem. Vzejde-li pochybnost o identitě cikánově, budiž otištěn pravý ukazováček a papilární linie porovnány. Proto musí každý orgán ovládati daktyloskopii natolik, aby mohl sám vykonati předběžné zkoumání. Při dalších pochybnostech daktyloskopuje všechny prsty, zabaví legitimaci a zašle vše urychleně ústřednímu četnickému pátracímu oddělení, které provede další zjištění, o jehož výsledku zpraví četnickou stanici, případně soud, jemuž byl cikán dodán.

3. Od vůdce tlupy budiž požadován kočovní list, v němž jsou zapsáni všichni členové tlupy, vozy a jednotlivá zvířata, jež tlupa má s sebou (ne kočky, psi a drůbež). Všichni, kdož jsou v tlupě a nejsou zapsáni v kočovném listě, buďtež zatčeni a odevzdáni soudu, třeba by měli osobní cikánské legitimace. Vozy a zvířata, nezapsaná v listě, buďtež zabavena a odevzdána starostovi obce, v jejímž obvodu byla tlupa zastížena.

4. Buďtež kontrolovány dobytčí pasy.

5. Cikánský tábor (vozy) budiž důkladně prohledán a zabaveny všechny zbraně, k jejichž nošení je třeba zbrojního lístku (cikán nesmí obdržeti zbrojního lístku) a všechny podezřelé předměty.

6. Dobytek — i když je kryt pasem — budiž pokud možno prohlédnut, zda není stížen nakažlivou zvířecí nemocí. V kladném případě budiž postupováno podle zákona.

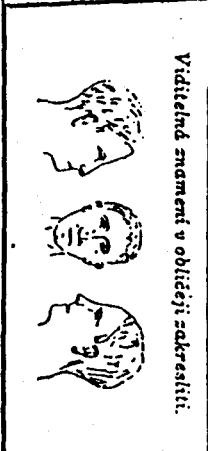
Při obchůzkách mají býti častěji obcházena obvyklá cikánská tábořiště a cikánské cesty. Cikáni totiž zanechávají na tábořišti různá znamení, kterými dávají nepřítomným členům znamení, kterým směrem odešli a kde mohou býti nalezeni. Znamení jsou často nenápadná; na př. složení kamenů a popele, ulámané větvičky, pověšené cary na keřích a pod. Všechna taková znamení ihned odstraníme.

Cikáni mluví sice také vlastní řečí, ale jednotné řeči nemají. Přizpůsobují se národnosti a dialektu krajiny, v níž žijí, a jejich řeč je tak promísená výrazy, že řeč cikánů žijících v německých krajinách se značně liší od cikánů žijících na př. na Slovensku.

Proto vydávání slovníčku cikánské řeči by mělo význam jen pro určitou krajinu či zemi, ale nikoliv pro celý stát.

Cikánský evidenční list.

Člen. čís.

1	Jméno a příjmení:	Odd. č. Četn. oddělení Klas. prach: Značka spisu: Číslo matřky: Značka spisu pátrací stanice:	
2	Falešné jméno:		
3	Svoboden, ženat, vdovec, vdova, vdaná, konkubinát:		
4	Narozen: / I v pol. okr.		
5	Přistupil do pol. okr.		
6	Rodiče: rozená		
7	Povolání:		
8	Průkaz:		
9	Občanské bydliště v pol. okr.		
10	Jiná nápadná znamení:		
11	Vytřesení prsta: levá ruka: pravá ruka: Vyhotoveno četn. stan. v pol. okr. dne 19..... o..... hodině.		Viditelná znamení v obličejí zakreslení:

Daktyloskopován: ano, ne.

Podpis orgánu služ. konj. číslo:

(Strana 1.)

Začlen	Predveden	Kontrolován	Kterou čem. stanicí	Hledán pát. obzámkem	Začykaz	
					O. P. V.	P. O.

Zemské četnické velitelství v

Pol. okres

Oddělení

Stanice

čís.

Výkaz potulné tlupy

zastižené dne/.....19..... v obvodu obce, pol. okr.

Zatčení, předvedení, kontrolu pro

..... vykonal

Člen tlupy číslo	Jméno	Rok naro- zení	Poměr rodinný, slu- žební a jiný	Poznámka
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				

Tlupa přijela po od obce, pol. okr.

udánlivě pojedje směrem k, přes nejbližší obec

pol. okr. Četnická stanice v, pol. okr.

o směru cesty této tlupy zpravena opisem tohoto výkazu.

Členové tlupy:

byli dodáni v

Pátrací stanici u okresního četnického velitelství

v

(Strana 1.)

Druhy povozů:

Druh a barva potahů:

Počet a druh jiných zvířat:

Zjištěné závady:

V _____ dne _____ 19____

(Strana 2.)